

Požiadavky na posudzovanie vplyvov na životné prostredie pri činnostiach nakladania s odpadmi v zmysle nového zákona o odpadoch a vykonávacích predpisov

Ing. Elena Bodíková, PhD.

Anotácia:

Od 1.1.2016 sú účinné nový zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vykonávacie predpisy k tomuto zákonu. Zákon prináša požiadavku na niektoré nové súhlasy, ktoré potrebujú držiteľia odpadov a v rámci procesu udeľovania súhlasu sa vyžaduje aj záverečné stanovisko z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Takisto niektoré strategické dokumenty, ktoré sú vyžadované na základe požiadaviek zákona o odpadoch, podliehajú procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Úvod

Od 1. januára 2016 je v platnosti nový zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej iba „zákon o odpadoch“), ktorý prináša zmeny do mnohých ustanovení upravujúcich nakladanie s odpadmi a požiadavky na vybrané výrobky a spôsob ich uvedenia na trh, tzv. rozšírenú zodpovednosť výrobcov. V súvislosti s prijatím nového zákona boli takisto schválené nové vykonávacie predpisy k tomuto zákonu. Z nich je pre potreby tohto príspevku dôležitá predovšetkým vyhláška Ministerstva životného prostredia č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch (ďalej iba „vykonávacia vyhláška“).

Posudzovanie činností

Zákon o odpadoch obsahuje medzi inými aj požiadavky na nové súhlasy na činnosti nakladania s odpadmi. V § 97 ods. 1 sú uvedené prípady, kedy sa vyžaduje súhlas orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva. Takýmito činnosťami sú predovšetkým prevádzkovanie zariadení na nakladanie s odpadmi, nakladanie s nebezpečnými odpadmi vrátane ich prepravy, zhromažďovanie nebezpečných odpadov u pôvodcu odpadu, zmiešavanie odpadov, zhromažďovanie odpadov bez ich predchádzajúceho triedenia a ďalšie.

Zákon o odpadoch vyžaduje okrem súhlasu na činnosť aj udelenie autorizácie Ministerstva životného prostredia SR (§ 89 ods. 1 písm. a) na vymenované činnosti, ktorými sú:

1. spracovanie a recyklácia použitých batérií a akumulátorov,
2. zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadových olejov,
3. spracovanie starých vozidiel,

4. spracovanie elektroodpadu,
5. príprava na opätovné použitie elektroodpadu a
6. prípravu na opätovné použitie použitých batérií a akumulátorov.

Pri podávaní žiadosti o súhlas alebo autorizáciu je potrebné postupovať v zmysle požiadaviek § 97, resp. § 90 – 91 zákona o odpadoch, pričom treba zohľadniť požiadavky vykonávacej vyhlášky. V zmysle tejto vyhlášky sa vo vymenovaných prípadoch vyžaduje spolu so žiadosťou o udelenie súhlasu, resp. autorizácie doložiť aj záverečné stanovisko z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie alebo rozhodnutie zo zisťovacieho konania k zámeru alebo k oznámeniu o zmene, ak sa na túto činnosť vyžaduje podľa § 7 a § 14 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej iba „zákon o posudzovaní vplyvov“).

Prípady, kedy vykonávacia vyhláška priamo vyžaduje záverečné stanovisko alebo rozhodnutie podľa zákona o posudzovaní vplyvov ako prílohu k žiadosti, sú nasledovné:

1. §97 ods. 1 písm. a) zákona o odpadoch žiadosť o prevádzku zariadenia na zneškodňovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov a vodných stavieb, v ktorých sa zneškodňujú osobitné druhy kvapalných odpadov,
2. §97 ods. 1 písm. b) zákona o odpadoch žiadosť o zneškodňovanie odpadov, na ktoré nebol vydaný súhlas podľa písmena a), a zhodnocovanie odpadov, na ktoré nebol vydaný súhlas podľa písmena c) okrem zneškodňovania alebo zhodnocovania odpadov v spaľovniach odpadov a zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov a zhodnocovania odpadov vo vodných stavbách, v ktorých sa zhodnocujú osobitné druhy kvapalných odpadov,
3. §97 ods. 1 písm. c) zákona o odpadoch žiadosť o prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov okrem
 1. spaľovní odpadov, zariadení na spoluspaľovanie odpadov,
 2. vodných stavieb, v ktorých sa zhodnocujú osobitné druhy kvapalných odpadov,
 3. zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo zelene, ak jeho ročná kapacita neprevyšuje 100 ton (tzv. malé kompostárne) a
 4. zariadenia na zmenšovanie objemu komunálnych odpadov, ak jeho ročná kapacita neprevyšuje 50 ton,
4. §97 ods. 1 písm. d) zákona o odpadoch žiadosť o prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov, ak ide o zariadenia, na ktorých prevádzku nebol daný súhlas podľa písmen a) a c) vrátane zberného dvora,
5. §97 ods. 1 písm. s) zákona o odpadoch žiadosť o využívanie odpadov na povrchovú úpravu terénu,
6. §89 ods. 1 písm. a) zákona o odpadoch žiadosť o udelenie autorizácie Ministerstva životného prostredia na činnosti spracovania odpadu.

V prípade žiadosti o prevádzku zariadenia na zneškodňovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov a vodných stavieb, v ktorých sa zneškodňujú osobitné druhy kvapalných odpadov podľa §97 ods. 1 písm. a) zákona o odpadoch, ide najčastejšie o skládky odpadov. Pre skládky odpadov, ktoré zneškodňujú nebezpečné odpady, je podľa prílohy č. 8 k zákonu o posudzovaní vplyvov povinné hodnotenie bez limitu (položka č. 2 kap. 9). Pre skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, je podľa zákona o posudzovaní vplyvov potrebné zisťovacie konanie v prípade, ak kapacita skládky je do 250 tisíc m³ a povinné hodnotenie pri skládkach s kapacitou nad 250 tisíc m³ (položka č. 3 kap. 9). V prípade ostatných zariadení na zneškodňovanie odpadov je povinné hodnotenie bez limitu (položka č. 12 kap. 9).

V prípade žiadosti o zneškodňovanie odpadov alebo zhodnocovanie odpadov podľa §97 ods. 1 písm. b) zákona o odpadoch sa podľa zákona o posudzovaní vplyvov musí rozlišovať, či sa zneškodňujú alebo zhodnocujú odpady, ktoré nie sú nebezpečné (ostatné odpady) alebo nebezpečné odpady. V prípade nebezpečných odpadov je povinné hodnotenie bez limitu (položka č. 7 kap. 9). V prípade zhodnocovania ostatných odpadov je stanovená limitná hodnota 5 tisíc ton za rok pre zisťovacie konanie (položka č. 6 kap. 9).

Ak sa žiada o vydanie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov (okrem spaľovní odpadov, vodných stavieb, tzv. malých kompostární a zariadení na znižovanie objemu komunálnych odpadov s kapacitou menšou ako 50 ton ročne) podľa §97 ods. 1 písm. c) zákona o odpadoch, podmienkou na získanie súhlasu je záverečné stanovisko z povinného hodnotenia pre nebezpečné odpady (bez limitu) alebo rozhodnutie zo zisťovacieho konania pre zariadenia s kapacitou nad 5 tisíc ton ročne (položka č. 6 kap. 9). Ak sa žiada o súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie ostatného stavebného odpadu, zisťovacie konanie je povinné pre zariadenia s kapacitou od 50 tisíc do 100 tisíc ton ročne a povinné hodnotenie pre zariadenia s kapacitou nad 100 tisíc ton ročne (položka č. 11 kap. 9).

Ak žiadateľ chce prevádzkovať zariadenie na zber odpadov podľa §97 ods. 1 písm. d) zákona o odpadoch, nie každé zariadenie na zber odpadov potrebuje prejsť procesom posudzovania vplyvov na životné prostredie. Ak žiadateľ plánuje zbierať nebezpečné odpady, potrebuje absolvovať zisťovacie konanie iba pre stavby, zariadenia, objekty a priestory na nakladanie s nebezpečnými odpadmi s kapacitou väčšou ako 10 ton za rok (položka č. 9 kap. 9). Druhým prípadom, kedy musí zabezpečiť zisťovacie konanie (bez limitu), je zber odpadov zo železných kovov, z neželezných kovov alebo starých vozidiel (položka č. 10 kap. 9).

Ak žiadateľ podáva žiadosť o využívanie odpadov na povrchovú úpravu terénu podľa §97 ods. 1 písm. s) zákona o odpadoch, pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie nie je jednoznačne zrejmé, ktorá položka v kapitole 9 sa má tejto činnosti priradiť. Mohla by to byť položka č. 6, podľa ktorej je limitnou hodnotou pre zisťovacie konanie množstvo 5 tisíc ton ročne. Keďže v prípade využívania odpadov na povrchovú úpravu terénu je možné zhodnocovať výlučne inertné odpady, mohla by sa uplatniť položka č. 4 (sklárky odpadov na inertný odpad s kapacitou nad 250 tisíc m³), ktoré podliehajú zisťovaciemu konaniu.

V prípade podávania žiadosti o udelenie autorizácie na činnosti zákon o posudzovaní vplyvov rozlišuje iba to, či sa zhodnocujú ostatné odpady alebo nebezpečné odpady. V prípade zhodnocovania nebezpečných odpadov (chladiace a mraziace zariadenia, použité olovené batérie a akumulátory, kompletne staré vozidlá s prevádzkovými kvapalinami, odpadové oleje a pod.) je povinné hodnotenie bez limitu (položka č. 7 kap. 9), v prípade, že zariadenie nebude zhodnocovať nebezpečné odpady (napr. zariadenie na spracovanie elektroodpadov s vylúčením nebezpečných elektroodpadov), podlieha zisťovaciemu konaniu iba v prípade, ak jeho ročná kapacita prevýši 5 tisíc ton (položka č. 6 kap. 9). V prípade, že žiadateľ žiada o udelenie autorizácie na činnosti prípravy na opätovné použitie podľa (§ 89 ods. 1 písm. a) body 5 a 6), nie je potrebné posudzovať tieto činnosti podľa zákona o posudzovaní vplyvov, pretože príprava na opätovné použitie nie je v zmysle definície podľa zákona o odpadoch zhodnocovaním ani zneškodňovaním a v prílohe č. 8 k zákonu o posudzovaní vplyvov nie je položka, ktorá by sa dala k takejto činnosti priradiť.

Spaľovne odpadov a zariadenia na spoluspaľovanie odpadov sa schvaľujú podľa požiadaviek zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, pričom aj zariadenia na zhodnocovanie odpadov tepelnými procesmi, akými sú pyrolytické, splyňovacie alebo plazmové procesy, pokiaľ sa látky vznikajúce pri spracovaní následne spaľujú, sú považované za spaľovne odpadov v zmysle

požiadaviek na ochranu ovzdušia a na povoľovacie procesy. Všetky zariadenia na spracovanie odpadov tepelnými postupmi (spaľovne zariadenia na spoluspaľovanie aj zariadenia na tepelné spracovanie) podliehajú povinnému hodnoteniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona o posudzovaní vplyvov bez limitu (položky č. 5, 7 a 8 kap. 9).

Posudzovanie strategických dokumentov

Zákon o odpadoch definuje strategické dokumenty, ktoré je potrebné posudzovať podľa zákona o posudzovaní vplyvov. Týmito dokumentami sú:

1. Program predchádzania vzniku odpadu (§ 7 ods. 1 zákona o odpadoch),
2. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky (§ 9 ods. 1 zákona o odpadoch),
3. programy odpadového hospodárstva krajov (§ 9 ods. 4 zákona o odpadoch) a
4. programy odpadového hospodárstva obcí (§ 10 ods. 4 zákona o odpadoch).

Programy, ktoré sa vypracúvajú na celoštátnej a krajskej úrovni, sa povinne posudzujú podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Programy odpadového hospodárstva obcí sa posudzujú v prípade, že obsahujú údaje o zámeroch na vybudovanie zariadení na zhodnocovanie odpadov, zariadení na zneškodňovanie odpadov, zariadení na dekontamináciu kontaminovaných zariadení, zariadení na iné nakladanie s odpadmi alebo ich zmien, alebo ak program obce vytvára rámec na schválenie ktorejkoľvek inej činnosti alebo jej zmeny uvedenej v prílohe č. 8 zákona o posudzovaní vplyvov. Súčasne, ak podľa odborného stanoviska štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny má program odpadového hospodárstva obce samostatne alebo v kombinácii s iným dokumentom alebo činnosťou pravdepodobne významný vplyv na územie patriace do európskej sústavy chránených území, navrhované chránené vtáčie územie alebo územie európskeho významu (územie sústavy NATURA 2000), bude sa podľa zákona o posudzovaní vplyvov posudzovať.

Podľa nového zákona o odpadoch pôvodcovia odpadov nemusia vypracovať a dávať schvaľovať svoje programy odpadového hospodárstva.

Záver

Zmeny, ktoré priniesol nový zákon o odpadoch, neprinášajú zásadné zmeny do podmienok posudzovania vplyvov činností alebo strategických dokumentov podľa zákona o posudzovaní vplyvov. Aj naďalej bude potrebné posudzovať vplyvy na životné prostredie pre takmer všetky zariadenia na nakladanie s odpadmi, pričom pri nakladaní s nebezpečnými odpadmi bude aj naďalej povinné hodnotenie bez určenia limitnej kapacity zariadenia.

Použitá literatúra

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch

Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov

Usmernenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k programom odpadového hospodárstva obcí a programom odpadového hospodárstva pôvodcov v zmysle zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vo väzbe na zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vydané 3.4.2013.

Ing. Elena Bodíková, PhD.,
EIB Consult, s.r.o.,
konateľka